

BORA

'Cova', *DECat* II, 95-97. Als exemples que ja hi dono, afegim: la *Bora* te. Camós: sota el Mas Roure: una bauma on tancaven pollets, i prop d'allà un viver dit la *Font de Bora* (XLIV, 154, 158); i Cova i Serrat de *Bòra-Tuna* te. Canet d'Adri, a la r. de Llorà, és una cova molt fonda, 2 k. O. de Canet, *IGC* cotes 527-533 i 549 (XLIV, 113, 117). En relació amb *boranc/esvoranc*, però amb la *-rr-* del grup que hem estudiat s. v. *Bor*: *Puig del buñanç* te. Camós (XLIV, 156), també *Els Burrancs* (p. 157), més enllà dels quals hi ha l'*Estanyell*.

Borés, *La Palmada de ~*. Mas i paratge molt conegut entre Albanyà i St. Aniol d'Aguja, alta Garrotxa; veg. Mirn. Vayreda, *La Punyalada*, que en parlà molt en el cap. II, 56 (ed. 4a., p. 51). *Borés* és un cognom (d'un amic empordanès del meu pare, 1898) que *AlcM* troba (en part escrit amb *Bu-*) a Mollet, a Anglès i a tres pobles entorn a Manresa. *El Burés* vt. agregat a Castellbell (Bages) que Casac. transcrivía *el burés* (1920 a Camps); *Cal burés* mas te. Pinós de Solsonès (XLVI, 104.23). La grafia millor seria *Els Borers* 'llocs de bores o coves'.

Borbosa, V. *Bolvens* (s. v. *Bol-*)

BORBOL, -BO(N), -BOT

Derivats de la mateixa arrel onomatopèica que *borbollar* estudiada en el *DECat* II, 81.

A) De *borbollar* ve (allí ja en n. 51): Barranc i Font del *Borbell*, és un avenc on brolla aigua, a la Serra de Cardó (Iglésias-Santas. II, 383, 384). *Borbolla*, mas en te. Montalbà prop de St. Llorenç de Cerdans (prop de *Boadella*), pron. ə *burbólə* (XXIV, 73.7).

B) *Borbons*: *casa dels Borbons*, Berguedà, a l'esquerra del Llobregat, 1 k. en amunt de Puig-reig (CATorras, *Pir. Cat.* VI, p. 24). Pont de *Vinya-Borbona* te. Rodés, doc. a. 1419 (*InuLC*, s. v. *borbó*): Amb el nom de país francès *Bourbon*, ni amb els dinastes que en prengueren nom, no hi té més relació que la llunyana, etimològica, de provenir potser del cèlt. *bor̥ʷo-/BORMON-* 'aigua calenta', relíquia pre-romana (onomatopèia en definitiva) que a França ha deixat bastant de descendència.

C) Més amunt, s. v. *Barbota*, hem tractat de NLL pertanyents a una arrel semblant, de creació expressiva. Crec que de la mateixa arrel deu provenir el nom de la població provençal *Bourboutoun* (prop de Richehenches, Vauclusa, en fr. *Bolboton*), car allí a la vora hi ha un estany: és nom que des d'antic vacilla entre *-rb-* i *-lb-* i això pot ser precisament per infl. del *borboll* o *bolboll* de l'aigua; uns cavallers Ug i *Bertrandus* de *Bolbotone* figuren en docs. de la zona avinyonesa els anys 1136 i ss. (en Albon, *Cart. du Temple*), nús. 121, 122, 125, i en el núm. 161, a. 1138, surt escrit tres cops Ugo de *Burbutone*, *Borbot*, i un cop *Bolbotone*; en els docs. 190 i 189, a. 1139, es parla del *terri-*

torium de Borbotone; i en un de 1146 (ib. núm. 406) del *stagnum de Bolbotone*. Era prudent haver precisat aquesta etim. i situació geogràfica amb vistes al nom següent, amb el qual, per tant, no hi pot haver gaire més que una convergència casual.

BORBOTÓ

Poble de la rodalia de la capital valenciana, avui agr. a la ciutat.

PRON. MOD. He oït més d'un cop *borbotó*, en els pobles de la rodalia. *Gentil.*: *borbotoners* (*AlcM*).

DOC. ANT. *Borbatúr* alq. de Val., en el *Rept.* (168, 47.3). Va donar-la Jaume I, l'a. 1238, a un cavaller, que el mateix any la cedí al Temple; i aquesta Orde la donà a poblar l'any 1245; pertanyia primer a la parròquia de Carpesa (SSiv. 155). Subjectat a Fur de Val., a. 1265 (*EEMCA* III, 272; *Borbotó* 50 cristians vells en el cens de 1609 (Reglà, p. 107) senyorejat pel Maestre de Montesa. *Biblgr.* 1774, Lz. Vargas II, 92.

ETIM. El seu original aràbic deu ser *Bārr* (A)*bu-Tur* 'el suburbi d'Abutur', 'els afores pertanyents a Abutur': car l'àr. *barr* significa 'territori dels afores', i en el veïnatge d'una *r*, i més quan precedia *b*, la *a* aràbiga sonava quasi com *o*.

Així s'esdevenia amb el mot *barr*, ben conegut en àrab comú (cf. *DECat* i *DECH*, art. *barri*, *barrio*); i així ens consta en l'àrab de València, car el *Rept.* porta *Borralbeb* (p. 354); i, amb una *n* errònia per *rr*, *Bornalbeb*, p. 355, per al nom d'un antic raval d'Alzira, avui decaïgut al nivell de pda. rural (Peluso, *An. C. C. Val.* VII, 23), amb la pron. *Barralbet*: *bārablét* digué el meu inf. xxxi, 99.24; provinent de *Barr al-bāb* 'els afores del portal'. Al costat del mossàrab *Barraxina* trobem la variant *Borratxina* (te. *Mutxamel*; cf. art. *Marratxí*, vol. I, 201.8); i en lloc de l'àr. *al-barniya* ha resultat *albornia* (*DECH*). David Lopes cita molts més casos d'aquest fet fonètic en els arabismes del portuguès i de les altres llengües hispàniques (en *Actes du XIV Congrès Int. des Orientalistes* III, 19).

Quant al NP que figura aquí, deu ser el mateix que ha donat el nom de la ciutat siciliana de *Caltavuturo*, que com va establir Seybold prové de l'àr. *qal'a' Abi-Thaur* (*Gröbers Grund. R. Phil.* I, 523), o sigui 'castell d'Abu-Thaur'. Quant a la identificació del segon membre d'aquest NP, no és evident. Car aquí coincideixen les arrels *thaur* 'toro, bou' (*PALC* toro, buei: *thaur*, 119a48, 416a15; «bos» *RMa*, 212), *taur* 'muntanya' i *tair* 'ocell'; i aquesta consta precisament que ha format NPP, tant a Algèria com Aràbia.¹

Quant a *Borbotó/Borbatúr*, l'evolució fonètica del compost és clara. L'àrab vulgar usa i usava *Bu- < Abu-*, sense la *A*. La *ú* de l'àrab sona *o* en contacte amb *r*, majorment darrere emfàtica (el sicilià, com és sabut, canvia en *u* tota *o* panromànica). Tant podem suposar que es partís de *Borbatúr*, *-tur*, segons consta en el *Rept.*, com de *Barbotur* conforme a una pron. més conservadora de la *a* de l'àrab *barr*; seguit llavors, en part, de metàtesi de les vocals prètoniques, o bé de